

Homenatge

El 7 de desembre, el lingüista, filòsof i analista polític nord-americà Noam Chomsky farà 80 anys. Per commemorar-ho, hem demanat a diversos professors universitaris quina influència han rebut d'aquesta figura. Entre tots els punts de vista es forma un mosaic d'aquest referent humà i acadèmic.

A més, dilluns i dimarts trobareu articles de Chomsky a les pàgines de diàleg del diari

CHOM

Estimular la creativitat

Som molts els lingüistes que actualment exercim en les universitats o institucions de recerca de la península Ibèrica que hem rebut la influència fonamental de l'obra de Noam Chomsky. També som una colla els que hem tingut el privilegi d'assistir als seus cursos al departament de lingüística i filosofia del Massachusetts Institute of Technology (MIT); uns ja fa uns quants anys i d'altres més recentment, uns com a estudiants i d'altres com a visitants. La majoria de lingüistes que hem passat per les seves classes les recordem com una

experiència educativa remarcable i gairebé única. L'article de Carlos Piera en aquestes mateixes pàgines esmenta la importància de l'aportació de Chomsky a la filosofia, a la política o a la ciència cognitiva en general i a la lingüística en particular. Aquí volem parlar de Chomsky com a professor que desperta el goig pel descobriment i la recerca a les seves classes.

Els alumnes extraoficials

En l'etapa que va dels anys setanta fins a finals del noranta, Chomsky impartia un curs semestral de sintaxi i un de fonaments de la lingüística. A aquests cursos hi estaven matriculats oficialment una dotzena d'estudiants, però de manera invariable

al llarg d'aquells anys s'hi podia comptar un nombre molt més alt d'alumnes: els no matriculats solien superar els matriculats i, a les últimes dècades, hi havia cap a un centenar d'assistents. El nombrós grup dels oficiosos o extraoficials incloïa filòsofs, psicòlegs i matemàtics que residien permanentment o temporalment a l'àrea de Boston, lingüistes d'arreu del món que estaven d'any sabàtic i uns quants professors de la mateixa institució juntament amb professors i alumnes d'altres universitats de l'àrea. Ens consta que en uns quants departaments de lingüística de la Costa Est, el dijous no es programaven assignatures de sintaxi perquè professors i alumnes es poguessin traslladar al MIT. La

seva bona disposició a acollir durant tota la seva etapa docent una audiència tan nombrosa, heterogènia i no gens passiva és el reflex de la seva creença, expressada en nombroses ocasions, en la lliure associació i en la convicció que les aules d'una universitat han d'estar obertes a tothom que vulgui aprofitar aquesta via institucional no solament per adquirir i intercanviar coneixement sinó també per col·laborar en la creació i desenvolupament del coneixement.

Com a professor, Chomsky encoratja els alumnes i seguidors a participar activament en la construcció de la ciència, que ell entén des de sempre com una obra col·lectiva. En les seves classes no només posa a l'abast

dels qui l'escolten arguments sòlids i recursos teòrics o tècnics complexos, sinó que principalment esperona a trobar-ne d'altres per mitjà de l'anàlisi crítica més enllà dels que ell pugui haver ofert. Dit d'una altra manera, convida a trobar explicacions alternatives, explicacions que escolta i argumenta o desmunta amb rigor i seriositat, vinguin de qui vinguin, sigui d'un professor consagrat o d'un alumne de primer de doctorat.

Un debat constant

Els cursos de Chomsky no solen tenir cap *temari* o *programa* en el sentit usual del terme. A l'inici del curs de sintaxi planteja un tipus de problemes que, a mesura que s'avança en l'anàlisi, es

80 anys de mestratge

CHOMSKY

van reconsiderant o reavaluant per tal de determinar si continuen sent pertinents, si són prou incisius o si ens condueixen a perfilar preguntes de més abast. El debat constant porta a buscar possibles solucions i al disseny de proves per esbrinar quina pot ser l'explicació més consistent per al fenomen objecte d'estudi, entre totes les possibilitats lògiques i raonables. Tot plegat no és res més -ni res menys- que posar en pràctica el que es coneix com a mètode científic, una lliçó de rigor que anima l'alumnat a fer l'esforç que l'exercici implica. Les seves classes, doncs, tenen la virtut d'estimular la creativitat racional i creiem que per això hi assistia -i hi assisteix encara quan té ocasió- tanta gent

d'edats i interessos diversos. Es pot dir que Chomsky aconsegueix encomanar la serena satisfacció que acompanya la creació intel·lectual, per dir-ho amb paraules de Bertrand Russell. I no és casualitat que precisament un gran retrat d'aquest filòsof anglès aculli el visitant a la porta del seu despatx al MIT.

Hi ha un parell de característiques encara que criden l'atenció en Chomsky com a professor. L'una és l'enorme capacitat de treball que té i l'altra la gran disponibilitat que mostra. De la primera en donen fe no només la seva enorme producció científica i política sinó també la norantena de tesis doctorals que ha dirigit oficialment, sense comptar les tesis defensades en altres ins-

titucions que s'han beneficiat de la seva supervisió. De la seva disponibilitat només cal dir que en aquell despatx -fins fa deu anys un espai molt modest en un barroc de fusta construït durant la Segona Guerra Mundial- hi han estat ben rebuts tant els seus estudiants com qualsevol altre visitant que hagi demanat una entrevista. I així continua sent encara en el despatx que ara té en un edifici del campus dissenyat per Frank Gehry.

Respectar la veritat

També hem de dir, però, que, si bé Chomsky és una persona cordial i afectuosa, molt especialment amb els estudiants, això no implica que mantenir una discussió sobre lingüística amb ell hagi

estat mai fàcil per a ningú, sigui qui sigui. I això és precisament perquè el seu respecte cap a les persones i el treball que fan va acompanyat del seu respecte escrupolós per la veritat, de manera que al mateix temps que té una immensa paciència per escoltar explicacions -fins i tot si les creu equivocades- tampoc no s'està d'expressar clarament la seva opinió. Aquest fet converteix l'intercanvi científic en una discussió entre iguals, independentment de l'estatus acadèmic o professional de cadascú. Mantenir un punt de vista, sigui igual o diferent del seu, demana haver pensat i haver entès totes les implicacions que comporta el que es defensa. Tot i que argumentar amb ell -o contra ell- no

és gens fàcil, ha suposat sempre fer un esforç dialèctic dens i enriquidor, que depassa l'àmbit estrictament tècnic.

Amb motiu del seu vuitantè aniversari, des del Centre de Lingüística Teòrica volem expressar l'orgull de tenir-lo com a col·lega i mestre. I que sigui per molts anys.

Eulàlia Bonet
Àngel J. Gallego
M. Lluïsa Hernanz
Joan Mascaró
Carme Picallo
Gemma Rigau
Xavier Villalba

Lingüistes
Centre de Lingüística Teòrica
Universitat Autònoma
de Barcelona. *